

حقوق بین الملل بدو قسمت منقسم میشود: حقوق بین الملل عمومی - و حقوق بین الملل خصوصی.

حقوق بین الملل عمومی قواعدی است که اساس روابط متقابله دول بر آن استوار میگردد.

حقوق بین الملل خصوصی مشتمل بر قواعدی است که در کشورهای مختلفه نسبت به رعایای خارجه و نیز در معاملات اتباع دول مختلفه بایکدیگر رعایت میشود موضوع حقوق بین الملل عمومی و حقوق بین الملل خصوصی.

موضوع حقوق بین الملل عمومی عبارت است از:

۱ - بیان ترتیب تأسیس و تشکیل دول

۲ - شرح طرق تشکیل و توسعه و انقراض دول.

۳ - تعیین حقوق و تکالیف متقابله دول.

۴ - ذکر وسائلی که بموجب آن دول بایکدیگر روابط سیاسی و تجاری و غیره برقرار نموده و هم با انعقاد عهد و حل اختلافاتیکه بین آنها تولید میشود نائل میگردد موضوع حقوق بین الملل خصوصی عبارت است از:

۱ - قوانین تابعیت یعنی قوانینی که تبعه داخله را از تبعه خارجه متمایز میسازد و همچنین طرق ترك تابعیت اصلی و تحصیل تابعیت دول را تعیین مینماید.

۲ - تعیین و تحدید حقوق اتباع خارجه یعنی بیان حقوقی که اتباع خارجه دارا بوده و حقوقی که از استفاده از آن محروم هستند.

-- تعیین قوانینی که باید در معاملات اتباع خارجه در داخله کشور و یا اتباع داخله در خارجه کشور رعایت شود (حل اختلافات و مناقشات راجعه بقوانین جنائی را بعضی از علماء حقوق بحقوق بین الملل عمومی راجع دانسته و بعضی بحقوق بین الملل خصوصی مربوط میدانند).

از شرح و تقسیمات فوق بخوبی معلوم شد که حقوق بین الملل عمومی از روابط بین دول و حقوق بین الملل خصوصی از روابط بین افرادی که دول را تشکیل داده اند بحث مینماید.

تفاوت حقوق بین الملل با حقوق داخلی چندین تفاوت عمده و اساسی دارد
 اولاً - حقوق داخلی در داخله هر کشور اجرا میشود در حالیکه
 با حقوق داخلی حقوق بین الملل بروابط خارجی دول بایکدیگر تعلق دارد .
 ثانیاً - موضوع حقوق داخلی افرادی است که اجتماع آنها باعث تشکیل دول
 شده است در صورتیکه موضوع حقوق بین الملل عمومی خود آن دول به اعتبار
 شخصیت معنوی و حقوقی و استقلال و حکمرانی که دارا هستند میباشد .

ثالثاً - در داخله هر کشور یک قوه مقننه و یک قوه قضائیه و یک قوه اجرائیه
 وجود دارد و حال آنکه حقوق بین الملل دارای این قوای سه گانه نمی باشد .

رابعاً - تمام افراد یک کشور تابع قوانین داخلی بوده و در این موضوع
 بین آنها مساوات کامل برقرار میباشد در صورتیکه مقررات بین الملل نسبت بدرجه
 تمدن و عادات جاریه هیئت جامعه کشور های مختلف متفاوت است (در اینجا
 لازم است متذکر شد که بعضی از قواعد حقوق بین الملل درباره عموم دول بدون
 ملاحظه درجه تمدن آنها لازم الرعایه میباشد و آن قواعد راجع است به محترم شمردن
 حق حیات و استقلال آنها و امثال ذلك) .

با وجود تفاوتهایی که بین حقوق داخلی و حقوق بین الملل
 روابط حقوق بین الملل موجود است و در بالا اجمالاً ذکر شد در بعض موارد مناسبات
 با حقوق داخلی و روابطی بین این دو رشته از حقوق مشاهده میشود .

اولاً - قوانین داخلی هر کشور و قواعد بین الملل آن کشور که در روابط
 خود با سایر دول رعایت میکنند تماماً مربوط بدرجه تمدن و ترقی عادات و رسوم
 آن کشور است .

ثانیاً - بعضی از قواعد حقوق بین الملل جزء قوانین داخلی دول منظور شده است
 بطوریکه برای عمل نمودن بقواعد حقوق بین الملل لازم است از قوانین داخلی کاملاً
 اطلاع داشت مثلاً قواعد راجعه بانتخاب و تعیین نمایندگان سیاسی و پذیرفتن آنها
 و حدود اختیارشان و امثال اینها جزء قوانین داخلی هر کشوری منظور گردیده
 و اشخاص مربوطه برای مصون ماندن از سهو و خطا باید از جزئیات این قوانین
 باخبر باشند .